

Resolució 1106/2021, de 16 de desembre

Número d'expedient de la Reclamació: 975/2021

Administració reclamada: Departament d'Educació

Informació reclamada: Llista anonimitzada d'alumnes escolaritzats a casa i inspeccions fetes.

Sentit de la Resolució: Finalització per la pèrdua sobrevinguda de l'objecte de la Reclamació

Resum: L'Administració reclamada ha facilitat a la persona reclamant la informació sol·licitada, en el marc d'aquest procediment. Aquest fet suposa la satisfacció extemporània de la sol·licitud d'informació de la que deriva la Reclamació i comporta la pèrdua d'objecte d'aquesta, ja que s'han esvaït els motius de discrepància jurídica que la justificaven.

Paraules clau: Administració de la Generalitat. Educació. Escolarització a casa. Informació inexistent.

Ponent: Josep Mir Bagó

Antecedents

1. El 2 de novembre de 2021 entra a la GAIP la Reclamació 975/2021, presentada contra el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, en relació amb la sol·licitud indicada a l'antecedent següent. La persona reclamant sol·licita el procediment de mediació previst a l'article 42 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern (LTAIPBG) i regulat pels articles 36 a 41 del Reglament de la GAIP, aprovat pel Decret 111/2017, de 18 de juliol (RGAIP).
2. El 23 de setembre de 2021 la persona reclamant demana a través del web de transparència de la Generalitat "la llista anonimitzada d'alumnes que s'escolaritzen a casa d'ensenyaments obligatoris des del curs 2016-2017 fins al 2021-2022, com també al nombre d'inspeccions al respecte que hagi fet Inspecció Educativa en aquest període. M'agradaria que la informació estigués desagregada per curs, municipi i edat".
3. El 20 d'octubre de 2021 la Secretària General del Departament d'Educació inadmet la sol·licitud anterior sobre la base de les consideracions següents: "L'art. 53.1 del Decret 8/2021, de 9 de febrer, sobre la transparència i el dret d'accés a la informació pública, matisa que de conformitat amb l'article 2.b de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, la informació pública objecte del dret d'accés inclou tota la informació, qualssevol dades o documents que les administracions públiques han elaborat, posseeixen, o poden legítimament exigir a terceres persones com a conseqüència de la seva activitat o de l'exercici de les seves funcions. L'art. 53.2 de l'esmentat Decret preveu que en tot cas, la informació pública objecte del dret d'accés ha de ser

temporalment preexistent a la presentació de la sol·licitud d'accés, amb independència de la data d'entrada en vigor de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, essent causa d'inadmissió aquella informació que en el moment de la sol·licitud no sigui preexistent en poder de l'Administració ni sigui legalment exigible a tercers. El dret d'accés empara l'obtenció d'informació que existeixi efectivament en seu administrativa. Si la informació demanada no existeix, materialment és impossible per l'Administració facilitar l'accés. La Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, en el seu capítol V, dedicat a l'Educació, estableix a l'article 48 que "els infants i els adolescents tenen el dret i l'obligació de rebre els ensenyaments obligatoris, i el dret de rebre els ensenyaments no obligatoris." També dedica un article, concretament el 52, a tractar temes de no-escolarització, absentisme i abandó escolar. Als efectes del que estableix aquesta Llei, s'entén per: a) No-escolarització: el fet que els progenitors, els titulars de la tutela o els guardadors d'un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria no gestionin la plaça escolar corresponent sense una causa que ho justifiqui. b) Absentisme: l'absència de classe sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. S'han de determinar per reglament quins són els casos que constitueixen absentisme lleu, absentisme moderat o absentisme greu, i quines són les mesures que cal adoptar en cada cas. c) Abandó escolar: el cessament indefinit de l'assistència a la plaça escolar corresponent per l'infant o l'adolescent en període d'escolarització obligatòria. Es palesa, doncs, que no es pot parlar tècnicament d'alumnes que fan escolarització a casa, perquè aquest supòsit s'ajusta pròpiament a la definició d'infants no-escolaritzats. Per altra banda, la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, dedica l'article 55 a l'educació no presencial i preveu la creació i regulació d'un registre en què constin les dades dels alumnes que s'acullen a la modalitat d'educació no presencial en ensenyaments d'educació bàsica, però en aquest cas es refereix als alumnes, que havent de cursar ensenyaments obligatoris (pels quals no està prevista l'educació a distància) es veuen condicionats per unes circumstàncies excepcionals, fonamentalment a nivell familiar, però també personal, que els acaben permeten escolaritzar-se en modalitat no presencial abans del 18 anys. Les administracions públiques, que es veuen compromeses a detectar els casos en els que els infants es troben en situació de risc, registren dades d'absentisme i abandó escolar i adopten de manera coordinada les mesures necessàries per a fer-hi front, mitjançant els protocols corresponents. És en aquests casos que l'acompanyament i l'assessorament de la Inspecció educativa es fa més present, però no en aquells altres casos en els que les famílies, mares, pares o tutors legals dels menors decideixen, per voluntat pròpia i sense motius que ho justifiquin, no gestionar una plaça educativa pels seus fills i filles".

4. La Reclamació presentada el 2 de novembre de 2021 és fonamentada en les consideracions següents: "El Departament d'Educació justifica la decisió de no lliurar la informació requerida perquè defensa que la Llei d'Educació no contempla el concepte d'escolarització a casa, que només preveu el concepte de no-escolarització, abandó escolar i absentisme. Les dades que jo

demano són, precisament, les de no-escolarització, les referides a l'anomenat 'home schooling', famílies que han decidit educar els seus fills fora del sistema educatiu i, per tant, "no gestionar la plaça escolar corresponent sense una causa que ho justifiqui", com indica la Llei. És més, conec casos de famílies que estan duent a terme home schooling i que han rebut una visita d'Inspecció d'Educativa. Per tant, entenc que existeix una llista d'alumnes no escolaritzats, d'alumnes que fan escolarització a casa i que el Departament d'Educació en té constància. A més, molts d'aquests casos estan agrupats en la Coordinadora Catalana pel reconeixement i la regulació del home schooling”.

5. El 3 de novembre de 2021 la GAIP comunica la Reclamació al Departament d'Educació i li requereix que, dins del termini de quinze dies establert per l'article 33.4 RGAIP, li trameti un informe sobre ella, així com també còpia de l'expedient de la sol·licitud d'informació de la que deriva i, en general, dels antecedents que puguin ser rellevants per resoldre la Reclamació.
6. El 3 de novembre de 2021 la GAIP admet provisionalment la Reclamació, informa a la persona reclamant sobre els aspectes més rellevants de la seva tramitació i de la posició jurídica que ostenta com a persona interessada, de conformitat amb la legislació de procediment administratiu i la de transparència i accés a la informació pública. Li demana especialment que informi a la GAIP immediatament de les comunicacions que rebí de l'Administració reclamada relatives a la informació pública sol·licitada.
7. El 26 de novembre de 2021 la GAIP rep l'informe del Departament d'Educació, que amplia en els termes següents la resposta donada per la resolució indicada a l'antecedent 3: “no es pot parlar tècnicament d'alumnes que fan escolarització a casa perquè aquest supòsit s'ajusta pròpiament a la definició d'infants no-escolaritzats. També la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, dedica l'article 55 a l'educació no presencial i preveu la creació i regulació d'un registre en què constin les dades dels alumnes que s'acullin a la modalitat d'educació no presencial en ensenyaments d'educació bàsica, però en aquest cas es refereix als alumnes que, havent de cursar ensenyaments obligatoris (pels quals no està prevista l'educació a distància), es veuen condicionats per unes circumstàncies excepcionals, fonamentalment a nivell familiar, però també personal, que els acaben permeten escolaritzar-se en modalitat no presencial abans dels 18 anys. Les administracions públiques, que es veuen compromeses a detectar els casos en els que els infants es troben en situació de risc, registren dades d'absentisme i abandó escolar i adopten de manera coordinada les mesures necessàries per a fer-hi front, mitjançant els protocols corresponents. És en aquests casos (detectats per ajuntaments i Serveis Socials) que l'acompanyament i l'assessorament de la Inspecció educativa d'Educació es fa més present, però no en aquells altres casos en què les famílies, mares, pares o tutors legals dels menors decideixen, per voluntat pròpia i sense motius que ho justifiquin, no gestionar una plaça educativa pels seus fills i filles, com seria el home schooling. De manera que dels alumnes que

no estan escolaritzats dins del sistema educatiu català no es té constància o molt minoritàriament del tipus de seguiment i control que reben per part de la Inspecció d'Educació. El que sí consta, perquè és la Direcció de Currículum i Personalització del Departament d'Educació qui n'emet, si escau, la resolució estimatòria corresponent, és que alguns alumnes que no poden seguir l'escolarització en centres ordinaris per causes que estan tipificades en la normativa que regula el Centre Integrat d'Ensenyaments Reglats a Distància

(<https://www.boe.es/eli/es/rd/2015/09/04/789/con>), opten per donar-se de baixa en el seu centre ordinari i matricular-se en aquest organisme per rebre-hi educació a distància. És palesa així que en el sistema educatiu català, a diferència d'altres països, no està regulat el home schooling, l'educació en família. Existeix una associació, la Coordinadora Catalana pel Reconeixement i la Regulació del Home schooling, que treballa per regular i reconèixer l'educació en família a Catalunya i a l'Estat espanyol, i que coordina totes les famílies que opten per aquest model educatiu a tot el territori català, però amb la qual el Departament d'Educació no manté contacte ni col·laboracions formals. En resum, el posicionament formal del Departament és que no es pot respondre a la demanda de la sol·licitant perquè des del Departament no es mantenen competències/intervencions reglades sobre el home schooling. No es troba desenvolupada cap normativa sobre aquest tipus d'educació a casa. Per tant, ni es regula ni n'estableixen continguts curriculars i, en conseqüència, es desconeix formalment si hi ha alumnes no escolaritzats dins del sistema educatiu català que segueixin aquesta metodologia d'aprenentatge, no estan quantificats i tampoc no formen part com a categorització de la supervisió que efectua la Inspecció Educativa. D'altra banda, es tramet a la GAIP els arxius que componen l'expedient complet SAIP 00002220, i així també se l'assabenta que no hi ha terceres persones afectades en aquest procediment de Reclamació”.

8. El 29 de novembre de 2021 la GAIP trasllada a la persona reclamant la documentació aportada pel Departament, amb la següent indicació: “adjunto l'informe i la còpia de l'expedient aportats pel Departament d'Educació a la Reclamació 975/2021. Pot comprovar que el Departament posa de manifest que “no es mantenen competències/intervencions reglades sobre el home schooling. No es troba desenvolupada cap normativa sobre aquest tipus d'educació a casa. Per tant, ni es regula ni n'estableixen continguts curriculars i, en conseqüència, es desconeix formalment si hi ha alumnes no escolaritzats dins del sistema educatiu català que segueixin aquesta metodologia d'aprenentatge, no estan quantificats i tampoc no formen part com a categorització de la supervisió que efectua la Inspecció Educativa”. En aquestes circumstàncies, no sembla que sigui possible l'obtenció de la informació que vostè demana. En conseqüència, si vostè no argumenta el contrari dins del termini de 5 dies procedirem a finalitzar la Reclamació, per la pèrdua sobrevinguda del seu objecte”. Vençut a bastament aquest termini, no consta resposta de la persona reclamant.

Fonaments jurídics

1. Competència de la GAIP i contingut i abast generals del dret d'accés a la informació pública

L'article 39.1 LTAIPBG estableix que "Les resolucions expresses o presumptes en matèria d'accés a la informació pública i, si escau, les que resolguin el recurs de reposició poden ésser objecte de reclamació gratuïta i voluntària davant la Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública, encarregada de vetllar pel compliment i les garanties del dret d'accés a la informació pública que regula aquest títol". L'article 29 RGAIP desenvolupa aquest precepte i concreta que també poden ser objecte de reclamació davant la GAIP les comunicacions que substitueixin les resolucions i l'incompliment material del dret d'accés, quan aquest ha estat reconegut expressament o presumpta. D'acord amb aquests preceptes, la GAIP és competent per tramitar i resoldre aquesta Reclamació.

L'article 2.c LTAIPBG defineix el dret d'accés a la informació pública com "el dret subjectiu que es reconeix a les persones per a sol·licitar i obtenir la informació pública, en els termes i les condicions regulats per aquesta llei". Per la seva banda, l'apartat b del mateix precepte defineix la informació pública com "la informació elaborada per l'Administració i la que aquesta té en el seu poder com a conseqüència de la seva activitat o de l'exercici de les seves funcions, inclosa la que li subministren els altres subjectes obligats d'acord amb el que estableix aquesta llei".

Segons l'article 18.1 LTAIPBG, "Les persones tenen el dret d'accedir a la informació pública, a què fa referència l'article 2.b, a títol individual o en nom i representació de qualsevol persona jurídica legalment constituïda". I l'article 20.1 de la mateixa llei afegeix que "El dret d'accés a la informació pública es garanteix a totes les persones, d'acord amb el que estableix aquesta llei. El dret d'accés a la informació pública només pot ésser denegat o restringit per les causes expressament establertes per les lleis".

Així mateix, els apartats 2 i 3 de l'article 20 LTAIPBG estableixen els següents requisits i criteris per a l'aplicació dels límits legals al dret d'accés a la informació pública: "2. Les limitacions legals al dret d'accés a la informació pública han d'ésser aplicades d'acord amb llur finalitat, tenint en compte les circumstàncies de cada cas concret, s'han d'interpretar sempre restrictivament en benefici d'aquest dret i no es poden ampliar per analogia. 3. Per a aplicar límits al dret d'accés a la informació pública, l'Administració no disposa de potestat discrecional i ha d'indicar en cada cas els motius que ho justifiquen. En la motivació cal explicitar el límit que s'aplica i raonar degudament les causes que en fonamenten l'aplicació".

A més, els límits legals al dret d'accés a la informació pública no són d'aplicació automàtica i absoluta (l'encapçalament de l'article 21 LTAIPBG es refereix expressament a què els límits enumerats per aquest precepte "poden" dur a la denegació de l'accés sol·licitat), de manera que l'article 22 de la mateixa llei requereix que siguin aplicats d'acord amb criteris de proporcionalitat i temporalitat: "Els límits aplicats al dret d'accés a la informació pública han d'ésser proporcionals a l'objecte i la finalitat de protecció. L'aplicació d'aquests límits ha d'atendre les circumstàncies de cada cas concret, especialment la concurrència d'un interès públic o privat superior que justifiqui l'accés a la informació.

2. Els límits del dret d'accés a la informació pública són temporals si així ho estableix la llei que els regula, i es mantenen mentre perduren les raons que en justifiquen l'aplicació”.

2. Pèrdua sobtevinguda de l'objecte de la Reclamació

Els antecedents posen de manifest que l'Administració reclamada ha facilitat a la persona reclamant la informació sol·licitada, en el marc d'aquest procediment. Aquest fet suposa la satisfacció extemporània de la sol·licitud d'informació de la que deriva la Reclamació i comporta la pèrdua d'objecte d'aquesta, ja que s'han esvaït els motius de discrepància jurídica que la justificaven.

En aquestes circumstàncies, és procedent finalitzar la Reclamació, sense necessitat de fer cap declaració sobre l'abast del dret d'accés exercit, ni de dur a terme el procediment de mediació sol·licitat per la persona reclamant.

3. Publicitat de les resolucions de la GAIP

L'article 44 LTAIPBG preveu que les resolucions de la GAIP s'han de publicar en el portal de la Comissió previst a l'article 25 RGAIP, amb la dissociació prèvia de les dades personals.

Resolució

Sobre la base dels antecedents i fonaments jurídics exposats, el Ple de la GAIP, en la sessió de 16 de desembre de 2021, resol per unanimitat finalitzar la Reclamació 975/2021 per la pèrdua sobtevinguda del seu objecte i disposar la publicació d'aquesta resolució al web de la GAIP.

Elisabet Samarra Gallego

Presidenta

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa, es pot interposar recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en un termini de dos mesos, a comptar de l'endemà de la notificació de la resolució, d'acord amb la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.